

ОБРЪЩЕНИЕ ИЛИ ОБРАЩЕНИЕ?

Употребата на думите *обръщение* и *обращение* поражда доста колебания и въпроси. Съществува ли изобщо съществително *обращение* в българския език и откъде идва то, след като по форма е отглаголно, а глагол *обращам* очевидно няма? В блогове, в които се обсъждат въпроси от езиковата култура, може да прочетем коментари, че *обращение* е погрешно изписана форма и употреби като *парично обращение*, *вкарвам в обращение* са проява на неграмотност. Така ли е наистина? Очевидно не, щом *Официалният правописен речник на българския език* (2012) регистрира и двете съществителни. Оттук обаче не следва да правим заключение, че това са дублетни и взаимнозамменяеми форми и че би било еднакво правилно да напишем например *парично обращение* и *парично обръщение*.

Всъщност тези две думи нямат никакви допирни точки в семантиката си и употребата им трябва ясно да се разграничава. Съществителното *обръщение* е производно от глагола *обръщам* и функционира в две значения: ‘дума или израз, с която се обръщаме към лицето, на което говорим’ и ‘призив, въззвание, реч’. Съществителното *обращение* пък, при което може да се търси руско влияние (срв. в руски *обращать, обращение*), има терминологично значение ‘процес на употреба, обмяна на парични средства или стоки’, а освен това с глаголите *влизам, съм, излизам* и др. и предлози *в, от* участва в конструкции, които означават съответно ‘намирам се в употреба’ или ‘излизам от употреба’.

Ето някои примери, които илюстрират функционирането на двете съществителни в различни контексти:

В изречението „Деца, къде сте?“ думата „деца“ е обръщение.

Президентът ще направи обръщение към нацията.

БНБ пуска в обращение нова юбилейна монета.

Според Хюм по обема на парите в обращение не може да се съди за равнището на богатството на нацията.

Много английски компютърни термини са влезли в обращение и в други езици.

Проф. д-р Диана Благоева

Секция за българска лексикология и лексикография
Институт за български език „Проф. Л. Андрейчин“ – БАН